

Писање академског приказа књиге

Венди Белчер

Зашто писати приказ књиге?

Писање приказа књиге не представља само најлакши и најбржи пут до објављивања, већ је и одличан начин да унапредите своју вештину писања, развијете аналитичке способности, откријете како функционише издавачки процес у часописима и упознате њихове уреднике. Како библиотеке не могу да купују књиге које нису рецензирани, а појединци их у највећем броју случајева неће купити док не прочитају бар по коју критику, прикази књиге свакако могу знатно допринети унапређењу ваше научне области. Научници у мањим областима повремено се састану и сачине избор књига које би требало рецензирати, тако да свака новообјављена књига која се бави њиховом научном облашћу буде негде критички приказана. Имајте на уму, међутим, да се у личној библиографији приказ књиге „не рачуна“ колико и академски есеј. Ако радите више од два приказа годишње, може бити да трошите превише времена на ову, а недовољно на остале форме писања.

Одабир књиге

Размислите о томе каква би вам књига могла највише користити при изради дисертације, довршавању рада који желите да објавите или полагању испита. Будући да критички приказ књиге, као и сваки други вид писања, одузима време, најбоље је одабрати књигу која ће вам бити двоструко корисна – као објављени текст и као истраживање. Са друге стране, студентима постдипломских студија препоручује се да обрате посебну пажњу на уџбенике или антологије и определе се за њихово приказивање, јер такве критике захтевају нижи степен научне обавештености, а уредници неретко сматрају да је тешко пронаћи људе вољне да их ураде.

Иако је уобичајено да се критички приказ бави једном књигом, уредници често радо прихватају приказе који обухватају две или више повезаних књига. Одаберите књигу која је: 1) из области којом се ви бавите; 2) бави се темом о којој сте веома добро информисани; 3) објављена у протекле две или три године; 4) објављена од стране реномираног издавача (нпр. издавач повезан са универзитетом или велики комерцијални издавачи).

Књиге о актуелним темама често су посебно интересантне за уреднике. Дobar је и избор неочувљиве али корисне књиге којим ће се скренути пажња јавности на њу. Ако желите да избегнете компликације, најбоље је да се не упуштате у критичко приказивање књига чији су аутори ваш саветник, супружник или бивши партнер.

Постоји више начина да пронађете погодну књигу из одређене научне области:

- 1) Пронађите сигнатуру једне од својих омиљених књига из области у којој радите и идите у фонд универзитетске библиотеке. Прегледајте књиге које се на полици налазе у близини ове сигнатуре, да бисте проверили је ли нешто слично, или са тим у вези, објављено у последњих неколико година.
- 2) Уђите у било коју онлајн базу која садржи податке о књигама (базу ваше универзитетске библиотеке, Amazon.com, базу Конгресне библиотеке) и, користећи две или три кључне речи везане за жељену област (нпр. књижевност мексичких Американки, демографија Латиноамериканца, високо образовање Латиноамериканки), извршите претрагу којом ће те доћи до тражених наслова.
- 3) Читајте часописе који рецензирају књиге пре објављивања као што су *Choice*, *Library Journal* или *Kirkus Review*, како бисте добили преглед занимљивих књига које ће ускоро изаћи из штампе. Можете добити примерке књига за које би требало написати критичке приказе пре но што ће бити објављене. Уредници посебно воле рецензије књига које су управо изашле из штампе.
- 4) Читајте оне научне часописе у којима постоје текући пописи књига примљених на рецензирање, или листе у скорије време објављених књига из дотичне научне области.
- 5) Замолите професоре на свом одсеку за помоћ и препоруку при избору.

Када сте сузили избор на неколико погодних књига, пронађите њихове примерке и летимично их прочитајте. Изаберите ону која вам се учини најјачом. Немојте узимати књигу за коју је могуће да ће се показати озбиљно проблематичном или са којом се жестоко не слажете. Као постдипломац, немате заштиту коју би вам пружио статус стално запосленог, а може се десити да ћете једног дана бити оцењивани управо од стране особе чију сте књигу својом критиком сасекли. Ако и поред тога заиста снажно осећате да морате да напишете негативну критику о одређеној књизи, само напред, напишите је. У академским круговима, уосталом, има доста тога едиповског – млади научници понекад граде своју репутацију тако што покушавају да минимизирају вредност и значај оних који су им претходили. Имајте ипак на уму да овакво јавно изношење става може имати озбиљне последице.

Избор часописа

Пронађите наслове неколико водећих часописа из своје области који објављују критичке приказе књига.

Један од начина да се то уради може бити претраживање неке од онлајн база које садрже податке о чланцима. Употребом кључних речи релевантних за дотичну област, ограничите претрагу на приказе књига и прибележите часописе до чијих сте наслова на овај начин дошли.

Пре него што започнете са писањем приказа, свакако контактирајте уредника рубрике у којој би он требало да буде објављен, у једном од одабраних часописа. Ово је важна, уобичајена пракса. Већина часописа не прихвата критичке приказе које није тражила, а ви сигурно не желите да напишете комплетну критику неке књиге и пошаљете је часопису, тек да би вам рекли како ће се приказ баш те исте књиге појавити у његовом броју који управо излази. Да бисте избегли овакву ситуацију, једноставно пошаљите електронским путем кратку поруку уреднику који води рубрику са приказима књига (на сајтовима већине часописа могу се пронаћи потребне информације и контакти), у којој наводите податке о књизи коју желите да прикажете и своје квалификације за то. Ова порука не мора да буде дужа од две реченице: „Пишем вам да сазнам да ли бисте прихватили мој критички приказ књиге *Студије о Американцима мексичког порекла: анџологија Астлана 1970-2000*, коју су приредили Ц. А. Нориега и др., а објавио 2001. године Центар за изучавање америчких Мексиканаца при Универзитету Калифорније у Лос Анђелесу. Тренутно на Универзитету Стенфорд радим докторску дисертацију о историјату истраживања о Американцима мексичког порекла.”

Други разлог због којег би требало да контактирате уреднике је тај што су они често у позицији да вам набаве бесплатан примерак књиге. Издавачи неретко шаљу књиге чије би приказе требало објавити директно часописима, а ако их уредник упути на вас, послаће их вама. Наравно, не морате чекати баш овај примерак књиге да бисте започели писање приказа ако сте већ у могућности да до ње дођете у својој библиотеци. Али, ако већ добијете бесплатну књигу, потрудите се да критику свакако напишете. Уредник вам никада неће послати следећу књигу ако му не испоручите урађени приказ претходне.

Ако вам уредник одговори потврдно и каже да је заинтересован за ваш приказ, обавезно проверите да ли у часопису постоји упутство за писање и достављање приказа књига. Нарочито је важно да будете сигурни да сте исправно схватили који је уобичајени обим критичких приказа које овај часопис објављује.

Ако вам уредник одговори да је књига већ у процесу евалуације, пређите на следећи часопис са своје листе или питајте уредника да ли у његовој редакцији постоји нека књига са сличном тематиком за коју би желели да им урадите приказ. Нисте ни у каквој обавези да пишете о књизи која вам је сугерисана, али свакако обавестите редакцију о својој одлуци. Потпуно је прихватљиво рећи: „Захваљујем на предлогу, али одлучио сам да се усредсредим на писање своје дисертације.”

Читање књиге

Најбоље је да будете активан читалац књиге чији приказ пишете. Било би добро да читате седећи за радним столом, са папиром и оловком у руци. Током читања, чешће застаните да резимирате тврдње које се у књизи износе, прибележите делове текста у којима су посебно јасно изложене њене тезе или циљеви и опишите сопствене реакције. Ако сте књигу читали на овакав, активан начин, састављање њеног критичког приказа требало би да буде брзо и једноставно. Неки аутори више воле да читају уз компјутер, али ако добро куцате, често ћете схватити да сте, уместо да анализирате књигу, почели да прекуцавате дуге цитате из ње. Рад уз коришћење папира и оловке спречиће да се тако нешто догоди.

Посебну пажњу обратите на наслов (да ли књига доноси оно на шта њен наслов упућује), на садржај (да ли књига покрива све што мислите да би требало), предговор (често најбогатији извор информација о књизи), индекс (да ли је прецизан, широк, дубок).

Док читате, имајте на уму следећа питања:

1. Шта је тема ове књиге?
2. Да ли књига успева да оствари задати циљ?
3. Да ли књига представља допринос одређеном пољу или дисциплини?
4. Да ли књига кореспондира са актуелним токовима или трендовима у дотичној области, и на који начин?
5. Из ког теоријског правца или школе мишљења је књига проистекла?
6. Да ли је књига добро написана?
7. Који су оквири књиге и да ли су они јасно дефинисани?
8. Колико су тачне информације (нпр. фусноте, библиографија, датуми)?
9. Да ли су илустрације корисне? Ако нема илустрација, да ли би требало да их буде?
10. Ко ће имати користи од читања ове књиге?
11. Како књига стоји у поређењу са другим књигама из исте области?
12. Ако се ради о уџбенику, за које курсеве се он може користити и колико су јасни његова структура и примери?

Уложите додатни труд и обавите темељну онлајн претрагу како бисте добили јаснију слику о аутору, његовим претходним књигама, универзитетској позицији, ментору и осталим битним чињеницама. Ово може да вам пружи веома користан контекст.

Израда плана

Дужина приказа књиге, мерена бројем речи, обично износи између 600 и 2.000. Најбоље би било ограничити га на око 1.000 речи, јер у тексту тог обима можете рећи све што је неопходно, не губећи притом ритам и нит излагања. Нема никакве сврхе правити од критичког приказа књиге ремек-дело на 20 страна, већ

је боље да време које бисте утрошили радећи на њему искористите за писање академског есеја који ће имати већу вредност у вашој библиографији. Приказ би требало да буде написан за месец дана: две седмице се чита књига, једна седмица је потребна да се изради план приказа и још једна да се он напише. Приликом писања есеја аутори углавном не праве концепт, али приказ књиге свакако покушајте да скицирате пре но што почнете да га пишете. То ће вас држати у задатим оквирима и спречити да одлутате у правцу писања академског есеја.

Стандардни приказ књиге има следећу структуру:

1. Наслов, укључујући потпуно библиографско цитирање дела (наслов у целисти, аутор, место издавања, издавач, датум издавања, податак о издању, пагинација, посебне карактеристике – мапе, табле у боји итд, цена, ISBN).
2. Један пасус у којем се износи тема књиге и мишљење да ли је аутор остварио задати циљ.
3. Један или два пасуса у којима се резимира књига.
4. Један пасус о квалитетима књиге.
5. Један пасус о њеним slabим странама.
6. Један пасус у којем дајете своје мишљење о предностима и недостацима књиге.

Писање приказа

Једном када сте прочитали књигу, покушајте да не проведете више од једне или две седмице у писању приказа. Није добро пустити да прође много времена између читања књиге и писања о њој, како са вашег, тако и са становишта аутора. Поента писања нечега тако кратког као што је критички приказ књиге је да се то уради брзо. Слање своје публикације часопису увек изазива извесну дозу стрепње коју одлагање објављивања њеног приказа свакако неће учинити мањом.

Избегавање пет уобичајених замки

1. Оцените вредност текста, немојте га само резимирати. Сажето приказивање садржине текста јесте важно, али писање критичког приказа подразумева и доношење суда о њему. Да ли књига доноси нешто битно

ново за научну област којом се бави? Да ли доприноси корпусу постојећег знања? Да ли би је требало читати и ко би требало да је чита? Не морате обавезно бити негативни приликом вредновања неког текста. На пример, објашњење начина на који се он односи према актуелним ставовима у својој области такође се сматра обликом евалуације.

2. Немојте се бавити комплетном садржином књиге. Другим речима, немојте користити њен *Садржај* као основ за структурирање свог приказа, већ се фокусирајте на основну тему којом се књига бави или на своје ставове о књизи.

3. Судите о књизи према намерама њеног аутора, а не према својим. Не критикујте аутора зато што није успео да напише књигу какву ви мислите да је требало. Као што је рекао Џон Апдајк: „Не замишљајте да сте чувар традиције, неко ко намеће стандарде, ратник у било којој идеолошкој борби, или официр за корекције било које врсте“.

4. Исто тако, немојте проводити превише времена бавећи се пропустима. Како књига има само 200 до 500 страна, она не може ниједну тему да обухвати у целисти, те је стога критика која се најчешће појављује у приказима управо она која се односи на необрађене аспекте теме. Ако се књига наводно бави етничком припадношћу и филмом, а ипак јој недостаје поглавље о Латиноамериканцима, то ћете свакако поменути, но ипак не претерујте у истицању ове мањкавости. Рецензенти, такође, имају обичај да превише пажње обраћају на литературу коју аутор није цитирао. Ако покушате да искористите наведену библиографију у циљу приказивања сопственог знања, то ће читаоцима вероватно бити очигледно, те зато покушајте да овај пропуст само кратко и концизно коментаришете.

5. Немојте користити много цитата из књиге. Најбоље је парафразирати или користити кратке наводе унутар реченица.

Наслов оригинала:
Writing the Academic Book Review by Wendy Belcher
- http://www.chicano.ucla.edu/press/siteart/jli_bookreviewguidelines.pdf

Превела Биљана Живановић